

Âm linh tự và mộ lính Hoàng Sa – di tích lịch sử - văn hóa đặc sắc của cư dân trên đảo Lý Sơn

Âm linh tự và mộ phần tưởng niệm lính Hoàng sa hy sinh khi làm nhiệm vụ khai thác kinh tế biển, xác lập, thực thi và bảo vệ chủ quyền của Việt Nam đối với hai quần đảo Hoàng Sa và Trường sa là di tích lịch sử văn hóa quan trọng chứng minh cho chủ quyền biển đảo của Việt nam, là nét đẹp văn hóa tính nhân văn sâu sắc của người dân trên đảo Lý Sơn thể hiện lòng tri ân đối với cha ông những hùng binh Hoàng sa hy sinh vì đất nước.

Di tích Âm linh tự là nơi thờ cúng vong hồn những người chết không có ai thừa nhận hoặc biết đến, những linh hồn là chiến sỹ trận vong, vì chiến trường ác liệt mà không tìm được xác (gọi chung là thập lại chúng sinh). Đền thờ Âm linh tự được xây vào thế kỷ 17, bằng đá san hô, vữa hồ là vôi trộn mật và nước lá cây, không gian thờ phụng được bố cục thành 3 gian. Âm linh tự đóng vai trò quan trọng trong đời sống tâm linh của ngư dân. Mặt bằng tổng thể kiến trúc có bình đồ hình tam giác gồm đền Chính, Nhà Tây và Nhà Đông. Đền Chính là khu vực thờ tự lính Hoàng Sa với bố cục nằm trên trục Bắc – Nam gồm 2 phần: Tiền Bái và Chính Điện. Tiền Bái có 3 cửa vòm lớn, có hai án thờ là Hồn Mai và Phách Quế là ban thờ hương hồn của những người lính Hoàng Sa đã tử nạn trên biển. Chính điện có lưỡng long tranh châu đắp nổi ở đỉnh cửa, giữa có hoành phi với kiến trúc một gian hai chái. Gian chính thờ thần, hai gian tả hữu thờ tả ban và hữu ban có tạo mái như am nhỏ, gắn hoành phi cẩn cừ. Các câu đối ở đền chính đều có nội dung ca ngợi vẻ đẹp theo thuật phong thủy của ngôi đền, ca ngợi công lao của tiền nhân khai sơn phá thạch lập làng và tưởng nhớ sự hi sinh của những người lính trong hải đội Hoàng sa, khí chất của con người Lý Sơn, ...

Khu vực sân sau trước của Âm linh tự là tháp thờ lính Hoàng sa đề tưởng nhớ những người lính của hải đội Hoàng sa hi sinh trên biển. Âm linh tự tổ chức lễ hàng năm vào 3 đợt.

Theo lời kể của các bậc cao niên khoảng thế kỷ 19 các làng An Vĩnh và An Hải đã có đình làng và nghĩa tự nhưng sau đó bị hư hại, dân làng rước các linh vị thờ thần hoàng, các vị tiền hiền về thờ tại Âm Linh tự. Từ đó, nơi đây trở thành nơi sinh hoạt tâm linh, lễ hội dân gian của cộng đồng cư dân. Vào tiết thanh minh hàng năm, nơi đây tổ chức khao tế lễ thế lính Hoàng Sa, nhằm tưởng vọng và tri ân các liệt sỹ của đội Hoàng sa, Bắc Hải cùng các dân binh, tráng đinh đã hy sinh trong khi làm nhiệm vụ tuần phòng trên biển, trú phòng trên đảo, chống trả quân cướp biển để bảo vệ tàu thuyền, ngư dân cùng sự yên lành của làng quê đất đảo.

Âm linh tự là nơi ngư dân trước khi ra biển đi nghề hoặc đi tha hương hành nghề đến cầu xin thần thánh và linh hồn cõi khuất phù hộ độ trì để được bình an, được mùa, làm ăn thành đạt. Trở về bình yên sau mỗi chuyến đi biển hoặc về thăm quê nhà, họ cũng mang lễ vật tới làm lễ tạ ơn. Năm 2010 khi đình làng An Vĩnh được phục dựng, linh vị Thành hoàng, các vị tiền hiền và tử sĩ Hoàng Sa, Bắc Hải được rước về thờ tự tại đình làng tuy nhiên vong linh những người lính Hoàng sa, Bắc Hải vẫn được thờ vọng tại Âm Linh Tự và người dân thường xuyên đến dâng hương hành lễ.

Mộ lính Hoàng Sa: gồm mộ Phạm Quang Anh và mộ những người lính trong hải đội Hoàng sa được chôn theo dãy dài. Theo phong tục từ lâu đời, dân làng đã nặn các hình nhân đất sét tương ứng với số lượng người chết, sau đó lập đàn tế để chiêu hồn nhập cốt vào hình nhân rồi an táng thành ngôi mộ chung gọi là mộ gió. Có nhiều mộ gió được chôn từ hàng trăm năm trước, khi đào kên cải táng, người ta thấy các hình nhân vẫn còn nguyên vẹn. Tục đắp mộ gió có cách đây 2 thế kỷ với ngôi mộ gió đầu tiên là của Phạm quang Ảnh cùng 24 người lính hải đội Hoàng Sa do ông chỉ huy. Mộ gió của lính Hoàng

sa vẫn được người dân trên đảo hương khói, chăm nom để tỏ lòng tri ân các bậc tiền nhân giữ cõi, bỏ mình trước phong ba.

Mỗi di tích lịch sử văn hóa trên đảo Lý Sơn đều gắn với đội hùng binh Hoàng Sa trong việc xác lập, thực thi và bảo vệ chủ quyền biển đảo nước ta trên biển Đông . Âm linh tự và mộ lính Hoàng Sa là những di tích tiêu biểu, minh chứng cho sự nghiệp khai thác biển đảo của cha ông ta, có giá trị giáo dục cho thế hệ sau về tinh thần yêu quê hương đất nước về những trang sử vẻ vang của đất nước. /.